

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑ.Λ. Β'

(Κοινά για Νέο και Παλαιό Σύστημα Εξετάσεων)

16 ΜΑΪΟΥ 2016

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η φιλία

Η φιλία, δώρο ακριβό και ευτύχημα σπάνιο, έχει πανάρχαιους τίτλους ευγένειας. Την εχάρηκαν άνθρωποι εκλεκτοί, σε όλα τα γεωγραφικά και τα ιστορικά πλάτη της οικουμένης, και την εγκωμίασαν ποιητές, σοφοί, πολιτικοί με τον τρόπο του ο καθένας, αλλά όλοι με την ίδια συγκίνηση. Άλλωστε, εκτός από την καταγωγή της λέξης (που είναι κατευθείαν παράγωγο του κύριου για την «αγάπη» ρήματος: φιλείν), και μόνο το γεγονός ότι, για να τονίσουμε την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη μας προς τα πιο **οικεία** μας πρόσωπα, δηλώνουμε ότι τους θεωρούμε «φίλους», μαρτυρεί πόσο ψηλά η κοινή συνείδηση τοποθετεί τη φιλία.

Τι είναι η φιλία; «Εύνοια», φυσικά, όπως λέγει ο Αριστοτέλης· να έχεις, δηλαδή, καλές διαθέσεις απέναντι σ' έναν άνθρωπο, να αισθάνεσαι στοργή γι' αυτόν, να επιζητείς την συντροφιά του και να θέλεις την ευτυχία του· να είσαι **εύνους** προς κάποιον και αυτός εύνους προς εσένα· να υπάρχει ανταπόκριση, αμοιβαιότητα στα **αισθήματά** σας, να τον αγαπάς και να τον τιμάς κι εκείνος, επίσης, να σε αγαπά και να σε τιμά. Γι' αυτό, όσο τρυφερός κι αν είναι οι σχέσεις μας με τα **άψυχα**, δεν λέγονται φιλία. Όταν αγαπούμε ένα **άψυχο** πράγμα, αυτό που αισθανόμαστε δεν είναι φιλία.

Μπορούμε να διακρίνουμε **τρία** είδη φιλικών **σχέσεων**, κατά τον Αριστοτέλη: «διά το χρήσιμον», «δι' ηδονήν», «διά το αγαθόν». Στην πρώτη περίπτωση, συνδεόμαστε μ' έναν άνθρωπο, επειδή ο ένας μας είναι στον άλλο χρήσιμος (για τις υποθέσεις, τις ανάγκες, τη σταδιοδρομία, τις **πολιτικές φιλοδοξίες** μας κ.τ.λ.). Στη δεύτερη, διατηρούμε στενές σχέσεις μαζί του, επειδή μας **προξενεί ευχαρίστηση** (είναι διασκεδαστικός, έξυπνος συνομιλητής, **επιδέξιος** συμπαίκτης κ.τ.λ.). Και στις δύο περιπτώσεις, «αγαπούμε» τον άλλο κι εκείνος μας «αγαπά» **όχι** για την ανθρώπινη ποιότητά μας, επειδή, δηλαδή, είμαι εγώ αυτός που είμαι και είναι εκείνος αυτός που είναι (κατά το σώμα και την ψυχή, το ήθος, το πνεύμα), αλλά επειδή κάτι **άλλο** περιμένουμε απ' αυτόν και αυτός από εμάς, ένα κέρδος (υλικό ή ηθικό) ή μια **απόλαυση** (την **τέρψη** της ευχάριστης **συναναστροφής**).

Του τρίτου είδους ο φιλικός δεσμός είναι η τέλεια, η ουσιαστική και ακατάλυτη φιλία. Τον κάνω συντροφιά, τον τιμώ, τον αγαπώ, με κάνει συντροφιά, με τιμά, με αγαπά, **όχι** επειδή **περιμένω** απ' αυτόν ή εκείνος περιμένει από μένα **ωφέλεια** (με όλο που βέβαια και μπορώ και θα τον ωφελήσω, όπως και εκείνος επίσης, και μπορεί και θα με ωφελήσει), ούτε επειδή μου είναι ευχάριστος και του είμαι ευχάριστος (με όλο που πραγματικά αισθανόμαστε ευχαρίστηση ο ένας κοντά στον άλλο), αλλά επειδή, όντας ο καθένας μας αυτό που είναι, μοιάζουμε ο ένας στον άλλο – η ομοιότητά μας βρίσκεται στην ανθρώπινη **αξία** μας, στο υψηλό ποιόν της ανθρωπιάς μας. Η τέλεια, λοιπόν, φιλία είναι συνάντηση και δεσμός δύο προσώπων **απάνω** στον ίδιο ηθικό άξονα, στην ίδια αξιολογική κλίμακα. Θεμέλιο και εγγύηση της αγάπης τους είναι η «αρετή», και επειδή η αρετή είναι «κτῆμα ες αεί» του ανθρώπου, ούτε αλλοτριώνεται, ούτε **φθείρεται**· οι φιλίες που δημιουργούνται **απάνω** σ' αυτή τη βάση είναι σταθερές και μόνιμες, αδιάλυτες.

Φίλος είναι ο παραστάτης και σύμμαχός μας στον τραχύ αγώνα να υπάρξουμε, να σηκώσουμε το βάρος της ανθρωποσύνης μας, χωρίς να συντριβούμε ή να ευτελιστούμε. Όταν σε μια βαρυσήμαντη καμπή του βίου μελετούμε ή επιχειρούμε κάτι πολύ σοβαρό και

επικίνδυνο, έχουμε ανάγκη από ένα καλόγνωμο σύμβουλο και **αυστηρό** κριτή, για να συζητήσουμε μαζί του ελεύθερα και χωρίς περιστροφές το πρόβλημά μας. Ποιος μπορεί να είναι αυτός ο σύμβουλος και κριτής; Μπορεί το πρόσωπο τούτο να είναι άλλος εκτός από τον φίλο;

Ε.Π. Παπανούτσος, *Πρακτική Φιλοσοφία*, σσ. 111-121,
Εκδόσεις Νόηση, Αθήνα, 2008 (Διασκευή).

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (90-110 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α.** Ακόμα και οι τρυφερές σχέσεις μας με τα άγλυχα είναι φιλία.
- β.** Η αμοιβαιότητα των αισθημάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση της φιλίας.
- γ.** Η φιλία δεν αποκλείει την προσδοκία οποιασδήποτε υλικής ανταμοιβής και ευχαρίστησης.
- δ.** Η τέλεια φιλία είναι εκείνη που στηρίζεται σε ηθικές αξίες.
- ε.** Σε μια δύσκολη στιγμή της ζωής μας μπορούμε να στηριχτούμε και σε άλλους συμπαραστάτες και συμβούλους εκτός από έναν φίλο.

Μονάδες 10

B2. α) Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου του κειμένου «**Μπορούμε να διακρίνουμε ... (την τέρψη της ευχάριστης συναναστροφής).**» και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 4

β) Ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις;

Άλλωστε (1η παράγραφος)

δηλαδή (2η παράγραφος)

Όταν (2η παράγραφος)

λοιπόν (4η παράγραφος).

Μονάδες 4

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: εγκωμίασαν, ευχαρίστηση, συναναστροφή, ακατάλυτη, φθείρεται.

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: οικεία, επιδέξιος, ωφέλεια, αξία, αυστηρό.

Μονάδες 5

B4. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών και της παρένθεσης στις παρακάτω περιπτώσεις της τρίτης παραγράφου:

«**διά το χρήσιμον**»

«**αγαπά**»

(**υλικό ή ηθικό**).

Μονάδες 3

β) Να αιτιολογήσετε τη λειτουργία του β' ενικού ρηματικού προσώπου στη δεύτερη παράγραφο και του α' πληθυντικού στην τρίτη παράγραφο.

Μονάδες 4

Γ1. Σε ομιλία 500-600 λέξεων που θα γράψετε για να εκφωνήσετε σε εκδήλωση του σχολείου σας, με θέμα τις ανθρώπινες σχέσεις στη σύγχρονη εποχή, να εκθέσετε:

α) τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας, όπως εσείς την αντιλαμβάνεστε και

β) την άποψή σας σχετικά με τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης/διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας.

Μονάδες 40

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑ.Λ. Β'

(Κοινά για Νέο και Παλαιό Σύστημα Εξετάσεων)

16 ΜΑΪΟΥ 2016

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

A. Ο Ε.Π. Παπανούτσος εξετάζει τον ρόλο και τις εκφάνσεις της φιλίας. Αρχικά, τη σηματοδοτεί ως διαχρονική και παγκόσμια αξία, που καταδεικνύει τη θετική προσέγγιση κοντινών μας προσώπων. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η φιλία εκφράζεται μέσω υγιών, θετικών και αμοιβαίων συναισθημάτων μεταξύ έμψυχων όντων, και ταξινομείται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη σχετίζεται με τα οφέλη που εισπράττει κανείς από αυτή, ενώ η δεύτερη αφορά την ικανοποίηση που αποκομίζει από τη συναναστροφή του με φίλους, όμως και στις δύο περιπτώσεις κρύβονται ιδιοτελή κίνητρα. Αντίθετα, η τρίτη κατηγορία θεωρείται πλήρης, καθώς εδράζεται στα υψηλά ιδανικά της ηθικής και αρετής, και παραμένει αλώβητη. Τέλος, ο Ε.Π. Παπανούτσος κρίνει πως η πραγματική φιλία αναδεικνύεται στις κρίσιμες στιγμές της ύπαρξής μας, όταν αναζητούμε έναν αντικειμενικό και ανυστερόβουλο συμπαραστάτη.

- B.1 α. Λ
β. Σ
γ. Σ
δ. Σ
ε. Λ

B2. α) Τρόποι ανάπτυξης:

i. **Με διαίρεση:**

Διαιρετέα έννοια: η φιλία

Διαιρετική βάση: ο στόχος που εξυπηρετεί

Αποτέλεσμα της διαίρεσης: «δια το χρήσιμον», «δι' ηδονήν», «διά το αγαθόν», που αναπτύσσεται στην επόμενη παράγραφο

ii. **Με αιτιολόγηση:**

Πολλαπλή χρήση του αιτιολογικού συνδέσμου «επειδή»:

«... επειδή ο ένας μας...»

«... επειδή μας προξενεί...»

«... επειδή, δηλαδή, είμαι εγώ...»

«... επειδή κάτι άλλο περιμένουμε...»

- β) **άλλωστε:** προσθήκη, συμπλήρωση στοιχείων
δηλαδή: επεξήγηση
όταν: χρονικο-υποθετική σχέση
λοιπόν: συμπέρασμα

B3. α)

εγκωμίασαν: επαίνεσαν, εκθείασαν
ευχαρίστηση: ικανοποίηση, ηδονή
συναναστροφής: επαφής, συνεύρεσης
ακατάλυτη: σταθερή, μόνιμη
φθείρεται: καταστρέφεται, αλλοιώνεται

β)

οικεία ≠ ξένα, άγνωστα
επιδέξιος ≠ αδέξιος
ωφέλεια ≠ βλάβη, ζημία
αξία ≠ απαξία
αυστηρό ≠ επιεική

B4. α)

«διά το χρήσιμον»: αυτούσια μεταφορά της φράσης του Αριστοτέλη.
«αγαπά»: δηλώνεται διακριτική ειρωνεία, καθώς στην επόμενη παράγραφο οριοθετείται η πραγματική, ουσιαστική, τέλεια έννοια της φιλίας.
(υλικό ή ηθικό): επεξηγείται και διευκρινίζεται η έννοια του κέρδους

β)

β' ενικό πρόσωπο: δηλώνεται αμεσότητα, οικειότητα.
α' πληθυντικό: δηλώνεται η καθολικότητα, εντάσσεται ο πομπός στο σύνολο.

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: ομιλία σε εκδήλωση του σχολείου

Ύφος: οικείο

Ρηματικά πρόσωπα: α' πληθυντικό, β' πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τρόπος πειθούς: επίκληση στη Λογική, χωρίς να λείπει η επίκληση στο Συναισθημα

Προσφώνηση: Αγαπητοί συμμαθητές και συμμαθήτριες,

Πρόλογος:

Παρατηρώντας μας κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων διαπιστώνω την προσήλωση στην οθόνη ενός έξυπνου κινητού. Γνωρίζουμε, βέβαια, όλοι μας ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από τυπικότητα, αδιαλλαξία, ανυπομονησία. Πολλοί από εμάς, εγκλωβισμένοι σε χώρους και χρόνους αφιλόξενους, προτιμούμε την τεχνολογία, τον καταναλωτισμό και την απομόνωση. Δεν μπορούμε, ωστόσο, να αμφισβητήσουμε ότι οφείλουμε συνεχώς να αναζητούμε τρόπους επαναπροσδιορισμού των σχέσεων, να αναδειξουμε, δηλαδή, τη φιλία ως κορυφαία αξία της.

Α' ερώτημα: τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας

- Σεβασμός στις ιδιαιτερότητες και στην προσωπικότητα του άλλου. Η γνήσια φιλία είναι εκδήλωση της δημιουργικότητας και συνεπάγεται φροντίδα, αξιοπρέπεια, ευθύνη και γνώση.
- Ειλικρίνεια και εντιμότητα. Η φιλία διδάσκει τον εποικοδομητικό διάλογο, καθώς αποτελεί φαινόμενο συζήτησης και αναζήτησης.
- Αντέχει στις δοκιμασίες και στο χρόνο.
- Είναι ανιδιοτελής και γι' αυτό κοινωφελής, με την έννοια όχι ότι δεν πρέπει να έχουμε ανάγκες, αλλά να μην καθορίζεται η συμπεριφορά μας από ανάγκες και επιθυμίες, προσδοκίες και όνειρα.
- Διαλλακτικότητα, έλλειψη εγωισμού και εγωπάθειας. Η πραγματική φιλία είναι το αποτέλεσμα της ελεύθερης εκλογής και όχι της αδυναμίας να δράσουμε διαφορετικά.
- Η φιλία στηρίζεται στην εμπιστοσύνη, στην πίστη και στην αποδοχή. Σημαντική είναι, επίσης, η απουσία ανταγωνιστικού πνεύματος και φθόνου.
- Κατανόηση και αλληλοϋποστήριξη. Οι φίλοι συμπαρίστανται στις δύσκολες στιγμές, στηρίζουν και ενθαρρύνουν, συμμετέχουν στην επίλυση προβλημάτων

Β' ερώτημα: ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης/διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας.

Το διαδίκτυο και ιδιαίτερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κυριαρχούν στη ζωή μας, επηρεάζοντας κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας. Οι φιλικές σχέσεις δε θα μπορούσαν να αποτελούν εξαίρεση.

Οι ανθρώπινες σχέσεις μπορούν να ευεργετηθούν:

- Οι άνθρωποι εξασφαλίζουν, χάρη στην ταχύτητα, την ευκολία και την ποικιλία που τους παρέχουν οι εφαρμογές του Διαδικτύου, και ειδικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τη δυνατότητα να προσεγγίζουν τους άλλους και να συνάπτουν φιλικές σχέσεις. (Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat, Viber, Skype) τίθενται

στην υπηρεσία ανθρώπων που επιθυμούν να διευρύνουν τις επαφές και τις σχέσεις τους με άλλους χρήστες, και μάλιστα χωρίς επιπλέον κόστος, πέρα από τη συνδρομή τους στο Διαδίκτυο. Ιδιαίτερα αυτή η δυνατότητα κεντρίζει εμάς τους νέους χρήστες, που επιθυμούμε να διευρύνουμε τον κύκλο των επαφών μας.

- Χάρη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι χρήστες μπορούμε να καταργούμε χιλιομετρικές αποστάσεις και να επικοινωνούμε με ανθρώπους διαφορετικής εθνικότητας ανά τον κόσμο, με τους οποίους μοιραζόμαστε κοινά ενδιαφέροντα, και έχουμε κοινές πεποιθήσεις και απόψεις, γεγονός που δεν είναι εφικτό στις διαζώσης επαφές. Έτσι, δημιουργούμε ομάδες επικοινωνίας, συνάπτοντας δεσμούς με ανθρώπους που θεωρούμε ενδιαφέροντες. Το γεγονός αυτό ευνοεί την άρση στερεοτυπικών και ρατσιστικών αντιλήψεων, και είναι δυνατό να οδηγήσει στη σύναψη υγιών, φιλικών, διαπροσωπικών σχέσεων.
- Αρκετοί σημερινοί άνθρωποι δε διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό ανεπτυγμένες κοινωνικές δεξιότητες, με αποτέλεσμα να τους είναι ευκολότερο να προσεγγίσουν τους άλλους μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, και να συνάπτουν σχέσεις μαζί τους, εφόσον αυτού του είδους η προσέγγιση προϋποθέτει μικρότερη προσωπική έκθεση.

Οι ανθρώπινες σχέσεις μπορεί να κλωνιστούν:

Ωστόσο, επειδή συχνά απουσιάζει το μέτρο στη χρήση του διαδικτύου και οι άνθρωποι βρίσκονται διαρκώς πίσω από μία οθόνη είτε του κινητού τους τηλεφώνου είτε του ηλεκτρονικού τους υπολογιστή, επηρεάζονται αρνητικά οι ανθρώπινες σχέσεις, και ειδικά οι φιλικές.

- Οι χρήστες ζουν σε μία εικονική πραγματικότητα, επενδύουν περισσότερο στο διαδικτυακό τους πρόσωπο και επικεντρώνονται να γίνουν δημοφιλείς, για να προσελκύσουν αιτήματα φιλίας και «likes», άρα στόχος τους δεν είναι να συνάψουν βαθιές, γνήσιες και ουσιαστικές φιλικές σχέσεις, αλλά επιδερμικές.
- Αρκετές φορές – ειδικά εμείς οι νέοι χρήστες – αγνοούμε τους κινδύνους που εγκυμονεί η ανώνυμη περιήγηση στο Διαδίκτυο, και ερχόμαστε σε επαφή με ανθρώπους που κρύβουν την πραγματική τους ταυτότητα, προσπαθώντας να συνάψουν σχέσεις φιλίας, οι οποίες μπορεί να αποδειχτούν εξαιρετικά επικίνδυνες.

Επίλογος: Ανακεφαλαιώνοντας, θα υποστηρίξαμε ότι η ψυχική ανωτερότητα και η πνευματική ωριμότητα είναι βασική προϋπόθεση για την κατάκτηση των ουσιαστικών και φιλικών σχέσεων και ευρύτερα της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Σε αυτήν την προσπάθεια, μαζί με την αρωγή της οικογένειας και του σχολείου, η δυναμική των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι αναντίρρητη, και κατά συνέπεια επιβεβλημένη.

Αποφώνηση: σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑ.Λ. Β'

(Κοινά για Νέο και Παλαιό Σύστημα Εξετάσεων)

16 ΜΑΪΟΥ 2016

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές

- A. Ο Ε.Π. Παπανούτσος εξετάζει τον ρόλο και τις εκφάνσεις της φιλίας. Αρχικά, τη σηματοδοτεί ως διαχρονική και παγκόσμια αξία, που καταδεικνύει τη θετική προσέγγιση κοντινών μας προσώπων. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η φιλία εκφράζεται μέσω υγιών, θετικών και αμοιβαίων συναισθημάτων μεταξύ έμψυχων όντων, και ταξινομείται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη σχετίζεται με τα οφέλη που εισπράττει κανείς από αυτή, ενώ η δεύτερη αφορά την ικανοποίηση που αποκομίζει από τη συναναστροφή του με φίλους, όμως και στις δύο περιπτώσεις κρύβονται ιδιοτελή κίνητρα. Αντίθετα, η τρίτη κατηγορία θεωρείται πλήρης, καθώς εδράζεται στα υψηλά ιδανικά της ηθικής και αρετής, και παραμένει αλώβητη. Τέλος, ο Ε.Π. Παπανούτσος κρίνει πως η πραγματική φιλία αναδεικνύεται στις κρίσιμες στιγμές της ύπαρξής μας, όταν αναζητούμε έναν αντικειμενικό και ανυστερόβουλο συμπαραστάτη.
- B.1 α. Λ
β. Σ
γ. Σ
δ. Σ
ε. Λ
- B2. α) **Τρόποι ανάπτυξης:**
- i. **Με διαίρεση:**
Διαιρετέα έννοια: η φιλία
Διαιρετική βάση: ο στόχος που εξυπηρετεί
Αποτέλεσμα της διαίρεσης: «δια το χρήσιμον», «δι' ηδονήν», «διά το αγαθόν», που αναπτύσσεται στην επόμενη παράγραφο
- ii. **Με αιτιολόγηση:**
Πολλαπλή χρήση του αιτιολογικού συνδέσμου «επειδή»:
«... επειδή ο ένας μας...»
«... επειδή μας προξενεί...»
«... επειδή, δηλαδή, είμαι εγώ...»
«... επειδή κάτι άλλο περιμένουμε...»
- β) **άλλωστε:** προσθήκη, συμπλήρωση στοιχείων
δηλαδή: επεξήγηση
όταν: χρονικο-υποθετική σχέση
λοιπόν: συμπέρασμα

B3. α)

εγκωμίασαν: επαίνεσαν, εκθείασαν
ευχαρίστηση: ικανοποίηση, ηδονή
συναναστροφής: επαφής, συνεύρεσης
ακατάλυτη: σταθερή, μόνιμη
φθείρεται: καταστρέφεται, αλλοιώνεται

β)

οικεία ≠ ξένα, άγνωστα
επιδέξιος ≠ αδέξιος
ωφέλεια ≠ βλάβη, ζημία
αξία ≠ απαξία
αυστηρό ≠ επιεική

B4. α)

«διά το χρήσιμον»: αυτούσια μεταφορά της φράσης του Αριστοτέλη.
«αγαπά»: δηλώνεται διακριτική ειρωνεία, καθώς στην επόμενη παράγραφο οριοθετείται η πραγματική, ουσιαστική, τέλεια έννοια της φιλίας.
(υλικό ή ηθικό): επεξηγείται και διευκρινίζεται η έννοια του κέρδους

β)

β' ενικό πρόσωπο: δηλώνεται αμεσότητα, οικειότητα.
α' πληθυντικό: δηλώνεται η καθολικότητα, εντάσσεται ο πομπός στο σύνολο.

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: ομιλία σε εκδήλωση του σχολείου

Ύφος: οικείο

Ρηματικά πρόσωπα: α' πληθυντικό, β' πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τρόπος πειθούς: επίκληση στη Λογική, χωρίς να λείπει η επίκληση στο Συναισθημα

Προσφώνηση: Αγαπητοί συμμαθητές και συμμαθήτριες,

Πρόλογος:

Παρατηρώντας μας κατά τη διάρκεια των διαλειμάτων διαπιστώνω την προσήλωση στην οθόνη ενός έξυπνου κινητού. Γνωρίζουμε, βέβαια, όλοι μας ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από τυπικότητα, αδιαλλαξία, ανυπομονησία. Πολλοί από εμάς, εγκλωβισμένοι σε χώρους και χρόνους αφιλόξενους, προτιμούμε την τεχνολογία, τον καταναλωτισμό και την απομόνωση. Δεν μπορούμε, ωστόσο, να αμφισβητήσουμε ότι οφείλουμε συνεχώς να αναζητούμε τρόπους επαναπροσδιορισμού των σχέσεων, να αναδειξουμε, δηλαδή, τη φιλία ως κορυφαία αξία της.

Α' ερώτημα: τα χαρακτηριστικά της γνήσιας φιλίας

- Σεβασμός στις ιδιαιτερότητες και στην προσωπικότητα του άλλου. Η γνήσια φιλία είναι εκδήλωση της δημιουργικότητας και συνεπάγεται φροντίδα, αξιοπρέπεια, ευθύνη και γνώση.
- Ειλικρίνεια και εντιμότητα. Η φιλία διδάσκει τον εποικοδομητικό διάλογο, καθώς αποτελεί φαινόμενο συζήτησης και αναζήτησης.
- Αντέχει στις δοκιμασίες και στο χρόνο.
- Είναι ανιδιοτελής και γι' αυτό κοινωφελής, με την έννοια όχι ότι δεν πρέπει να έχουμε ανάγκες, αλλά να μην καθορίζεται η συμπεριφορά μας από ανάγκες και επιθυμίες, προσδοκίες και όνειρα.
- Διαλλακτικότητα, έλλειψη εγωισμού και εγωπάθειας. Η πραγματική φιλία είναι το αποτέλεσμα της ελεύθερης εκλογής και όχι της αδυναμίας να δράσουμε διαφορετικά.
- Η φιλία στηρίζεται στην εμπιστοσύνη, στην πίστη και στην αποδοχή. Σημαντική είναι, επίσης, η απουσία ανταγωνιστικού πνεύματος και φθόνου.
- Κατανόηση και αλληλοϋποστήριξη. Οι φίλοι συμπαρίστανται στις δύσκολες στιγμές, στηρίζουν και ενθαρρύνουν, συμμετέχουν στην επίλυση προβλημάτων

Β' ερώτημα: ο ρόλος των μέσων κοινωνικής δικτύωσης/διαδικτύου στη δημιουργία σχέσεων φιλίας.

Το διαδίκτυο και ιδιαίτερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κυριαρχούν στη ζωή μας, επηρεάζοντας κάθε πτυχή της καθημερινότητάς μας. Οι φιλικές σχέσεις δε θα μπορούσαν να αποτελούν εξαίρεση.

Οι ανθρώπινες σχέσεις μπορούν να ευεργετηθούν:

- Οι άνθρωποι εξασφαλίζουν, χάρη στην ταχύτητα, την ευκολία και την ποικιλία που τους παρέχουν οι εφαρμογές του Διαδικτύου, και ειδικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τη δυνατότητα να προσεγγίζουν τους άλλους και να συνάπτουν φιλικές σχέσεις. (Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat, Viber, Skype) τίθενται

στην υπηρεσία ανθρώπων που επιθυμούν να διευρύνουν τις επαφές και τις σχέσεις τους με άλλους χρήστες, και μάλιστα χωρίς επιπλέον κόστος, πέρα από τη συνδρομή τους στο Διαδίκτυο. Ιδιαίτερα αυτή η δυνατότητα κεντρίζει εμάς τους νέους χρήστες, που επιθυμούμε να διευρύνουμε τον κύκλο των επαφών μας.

- Χάρη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης οι χρήστες μπορούμε να καταργούμε χιλιόμετρικές αποστάσεις και να επικοινωνούμε με ανθρώπους διαφορετικής εθνικότητας ανά τον κόσμο, με τους οποίους μοιραζόμαστε κοινά ενδιαφέροντα, και έχουμε κοινές πεποιθήσεις και απόψεις, γεγονός που δεν είναι εφικτό στις διαζώσης επαφές. Έτσι, δημιουργούμε ομάδες επικοινωνίας, συνάπτοντας δεσμούς με ανθρώπους που θεωρούμε ενδιαφέροντες. Το γεγονός αυτό ευνοεί την άρση στερεοτυπικών και ρατσιστικών αντιλήψεων, και είναι δυνατό να οδηγήσει στη σύναψη υγιών, φιλικών, διαπροσωπικών σχέσεων.
- Αρκετοί σημερινοί άνθρωποι δε διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό ανεπτυγμένες κοινωνικές δεξιότητες, με αποτέλεσμα να τους είναι ευκολότερο να προσεγγίσουν τους άλλους μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, και να συνάπτουν σχέσεις μαζί τους, εφόσον αυτού του είδους η προσέγγιση προϋποθέτει μικρότερη προσωπική έκθεση.

Οι ανθρώπινες σχέσεις μπορεί να κλωνιστούν:

Ωστόσο, επειδή συχνά απουσιάζει το μέτρο στη χρήση του διαδικτύου και οι άνθρωποι βρίσκονται διαρκώς πίσω από μία οθόνη είτε του κινητού τους τηλεφώνου είτε του ηλεκτρονικού τους υπολογιστή, επηρεάζονται αρνητικά οι ανθρώπινες σχέσεις, και ειδικά οι φιλικές.

- Οι χρήστες ζουν σε μία εικονική πραγματικότητα, επενδύουν περισσότερο στο διαδικτυακό τους πρόσωπο και επικεντρώνονται να γίνουν δημοφιλείς, για να προσελκύσουν αιτήματα φιλίας και «likes», άρα στόχος τους δεν είναι να συνάψουν βαθιές, γνήσιες και ουσιαστικές φιλικές σχέσεις, αλλά επιδερμικές.
- Αρκετές φορές – ειδικά εμείς οι νέοι χρήστες – αγνοούμε τους κινδύνους που εγκυμονεί η ανώνυμη περιήγηση στο Διαδίκτυο, και ερχόμαστε σε επαφή με ανθρώπους που κρύβουν την πραγματική τους ταυτότητα, προσπαθώντας να συνάψουν σχέσεις φιλίας, οι οποίες μπορεί να αποδειχτούν εξαιρετικά επικίνδυνες.

Επίλογος: Ανακεφαλαιώνοντας, θα υποστηρίξαμε ότι η ψυχική ανωτερότητα και η πνευματική ωριμότητα είναι βασική προϋπόθεση για την κατάκτηση των ουσιαστικών και φιλικών σχέσεων και ευρύτερα της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Σε αυτήν την προσπάθεια, μαζί με την αρωγή της οικογένειας και του σχολείου, η δυναμική των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι αναντίρρητη, και κατά συνέπεια επιβεβλημένη.

Αποφώνηση: σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.